

ma te noho tonu o te Maori i runga i te whenua e kore ai e tangohia, ko nga whenua e rihi ana e ahei te Kawanatanga ki te tango,—ko tenei ta te Kawanatanga whakamaoritanga i tenei kupu i te "toenga." E te iwi, ka mate taua; kaati te whakamanawa ki te Kawanatanga, ki te Paremete hoki.

E te iwi e pehea ana o koutou whakaaro ki ta matou tono kia tukua he pitihana ki Ingarangi; heoi ano hoki te huarahi e matauria ai to tatou kore e whakaac ki tenei Ture? Kei te ngawari te atu o te tima i enei ra. £12 ano mo te tangata kotahi. Ki ta matou nei whakaaro ake e takahi ana tenei Ture i te 2 o nga rarangi o te Tiriti o Waitangi, ara, te tango o te Kawanatanga i nga whenua Maori i runga i te hoko i te rihi ranei i te mea kahore i pai nga tangata no ratou te whenua. Kua tuhia e matou te Tiriti o Waitangi he wahi ke hei titiro ma taton. E te iwi, kua e taumaha, kua e auto, kei te tangi whenua te pakeha, a e kore e hapa te whakamana o ta ratou tangi e o ratou mema huhua, hamama hoki te reo kia rangirua ai te tangi, no te mea e kiia te noho-puku he whakaac.

MO TE HANGA RIHI.

KI TE ETITA O TE PIPIWHARAUROA.

EHOA me tuku kia haria e Te Pipi nga kupu e whai ake nei. Ka maha nga tau kua huri ake nei e koreo ana i oku mahara ki oku iwi Maori mo nga ritenga ahu whenua i whakamatau ai ahau me nga ritenga kawenata rihi whenua ki te pakeha heoi kaore ano au kia kite i tetahi Maori kia hibiko ki te ahu whenua. Koia tenei taku kawenata rihi i oku paku whenua (1) ko nga tau o te rihi (2) ko nga utu mo te reti i te ono marama o ia tau o ia tau hemea ata tautohe e au ki te pakeha e hiahia ana ki toku whenua i runga i taku titiro kia hia nga hipi e ora i te eka kotahi. Ki te kore te reti e puta i roto i nga ra e 30 ka koe e mara te rihi. Mate Kai-tango rihi e utu nga whakapainga katoa. Ma te Kai-tango rihi e hanga nga taiepa rohe me nga roherohe katoa o te whenua. Ma te Kai-tango rihi e hanga nga whare, me totara nga pou me kobatu ranei me peita te whare i te otinga o te mahi kia toru parunga peita me peita i ia whitu tau me te tau mutunga hoki ara nga whare katoa

i whakaturia e te kaitango rihi ki runga i taku whenua. (7) Me tiri ki nga tino purapura kakeputu raikaraihe Ingarahi me te nana ki te koroa. (8) Kote wai tipinga hipi kauaka e tukua kia maringi ki roto i nga awa. (9) Ma te kai tango rihi e utu nga reti me nga taake whenua katoa me era atu taake. (10) Kau aka te kai tango rihi e hoko atu ki tetahi tangata i nga rakau o runga o te whenua engari me whakaac te kai tuku rihi. (11) Me whakapai katoa nga taiepa nga whare i te tau mutunga o te rihi me tiri hoki ki te karaihe o nga ahuia i runga ake nei nga wahi o te whenua i pukaria i paraatia ranei i te tau mutunga o te rihi, me pukari e te Kai-tango rihi nga taru kikino i nga raumati katoa, ki te kore ka mana kore te rihi ma te Kai-tuku rihi e whakaac te whakawhitinga o te rihi ki tetahi atu ka tika ki te kore heoi kaore etiro. Ko toku whakaaro kua tino whakapono ki te mangere o te iwi Maori ki te ahuhenua ki te rapu i nga e pai ai tona tinana me tona ahua, tona whare, me tona moenga. He nui nga hapu nga tangata whiwhi whenua i korero mangai ai ahau i oku mahara, heoi kahore i rite, engari ki te haere atu te Pakeha tere tonu te ae mai o te Maori ki te atu a te Pakeha i ki atu ai, tetahi ki te whakawehiwehia e te Pakeha mataka kau noa iho, ae kaaatu. Ehara i te mea na te Waipiro na te purei hoihoi ranei, engari na te kore e whakarongo ki nga ture e mahia nei, na te kore e ata whakaaro ka whakamatau kia kitea te kino ka ki ai he kino. Ka nui toku koa i te kitinga iho i te pepa e whakaatu ana i te 60,000 eka o te whenua o Ngatiporou kua nohoia e te 6000 hipi, e kore e taea te koreo he iwi tenei kahore ona whenua i rekaina e te Pakeha i te tau 1847 tae noa ki te tau 1849 na konei i toe ai ona whenua pera me etahi o nga iwi o te Taibauuru nei, otia ko ahau ko Ngatiapa, tuatahi tonu o te Makarini reka rawa ki ona kanohi me tona ngakau; no reira i te tau 1849 rokohanga mai e mamae ana te ngakau o te iwi mo ona patunga e era atu iwi o te motu me ona kohuritunga, tawarenga e era atu iwi heoi no te whakaaritanga mai a te Makarini i te toki me te parabaraha me te putoroumu, mohio tonu atu ma era ka ea ona mate heoi ano ka tukua o matou nei whenua i te tau 1849 koia ka noho kore whenua na iho matou nei, wahi iti noa iho i rahuitia, engari tera e pohehe nga iwi o te Motu nei na te rau eka na te mano eka ranei i ahaua vangatira ai te tane te wahine o tenei iwi kao engari na te ahuhenua i te eka kotahi nei, na te momo ka rua. Ka nui te koa o nga Maori mo te puaretanga o te hoko whenua ki te Kawanatanga.

na ERUERA TE KAHU.